

Latvijas Bankas noteikumu projekta "Grozījumi Latvijas Bankas 2018. gada 18. janvāra noteikumos Nr. 160 "Kredītu reģistra noteikumi"" anotācija

Nosaukums	Grozījumi Latvijas Bankas 2018. gada 18. janvāra noteikumos Nr. 160 "Kredītu reģistra noteikumi"
Dokumenta veids	Latvijas Bankas noteikumi
Izdošanas pamatojums	Kredītu reģistra likuma 10., 13., 17. pants, 24. panta otrā daļa un piektās daļas 1. punkts, 31. panta ceturtnā daļa, 38. panta piektā daļa, 39. panta ceturtnā daļa un 40. panta trešā daļa
Mērķis un būtība	<p>Saskaņā ar Latvijas Bankas noteikumu projektu "Grozījumi Latvijas Bankas 2018. gada 18. janvāra noteikumos Nr. 160 "Kredītu reģistra noteikumi"" (turpmāk – Noteikumu projekts) tiks veikti grozījumi Latvijas Bankas 2018. gada 18. janvāra noteikumos Nr. 160 "Kredītu reģistra noteikumi" (turpmāk – Noteikumi).</p> <p>Kredītu reģistrā iekļautās ziņas tiek izmantotas Kredītu reģistra likumā noteikto mērķu sasniegšanai, t. sk. sniedzot ieguldījumu Latvijas finanšu stabilitātes veicināšanā: nodrošinot Kredītu reģistra dalībniekiem, Kredītu reģistra dalībniekiem ar ierobežotu statusu (turpmāk kopā – reģistra dalībnieki) un Valsts kasei papildu iespējas novērtēt klientu, iespējamo klientu, klienta galvinieku un iespējamo klienta galvinieku kredīspēju un Latvijas Bankai papildu iespējas saņemt finanšu tirgus dalībnieku uzraudzībai un makroekonomiskajai analīzei nepieciešamās ziņas, kā arī sniedzot ieguldījumu atbildīgas patērētāju kreditēšanas veicināšanā un valsts pārvaldes uzdevumu izpildes veicināšanā, nodrošinot valsts institūcijām papildu iespējas saņemt ziņas, kas nepieciešamas, lai veiktu analīzi normatīvajos aktos noteikto uzdevumu ietvaros.</p> <p>Noteikumu projekts izriet no likumprojekta "Grozījumi Kredītu reģistra likumā" (Nr. 471/Lp14) un paredz šādus grozījumus Noteikumos:</p> <p>1) papildināt Noteikumus ar jaunu ziņu "Tiesību un saistību vai prasījuma tiesību pārņēmējs" (Noteikumu 8.18.³, 9.18.³ apakšpunkts un 3.3.21.³ apakšnodaļa), kuru Kredītu reģistrā iekļaus reģistra dalībnieki un Valsts kase gadījumos, ja klienta saistības izbeigušās, tiesības un saistības vai prasījuma tiesības nododot citai juridiskajai personai, norādot attiecīgo juridisko personu identificējošo informāciju;</p>

2) noteikt, ka šīs anotācijas sadaļas 1. punktā minēto Kredītu reģistrā iekļauto ziņu ir tiesīgs saņemt reģistra dalībnieks, Valsts kase un patērētāja kreditors (grozījumi Noteikumu 349.1. un 350.1. apakšpunktā, 352. punktā un 353.1. apakšpunktā);

3) papildināt Noteikumu informatīvo atsauci uz Eiropas Savienības direktīvu ar atsauci uz Eiropas Parlamenta un Padomes 2021. gada 24. novembra Direktīvu (ES) 2021/2167 par kredītu apkalpotājiem un kredītu pircējiem un ar ko groza Direktīvas 2008/48/EK un 2014/17/ES (turpmāk – Direktīva 2021/2167).

Kredītu reģistra likuma 20.¹ pantā noteikts Latvijas Bankas pienākums divas reizes gadā izsniegt Patērētāju tiesību aizsardzības centram Parādu ārpustiesas atgūšanas likumā noteikto uzdevumu īstenošanai Kredītu reģistrā iekļautās ziņas par tādām kredītiestāžu klientu saistībām, kuras kvalificētas kā ienākumus nenesošas un kuras izbeigušās, nododot tiesības un saistības vai prasījuma tiesības citai personai.

Kredītu reģistra likuma 20.¹ pantā minētais Latvijas Bankas pienākums noteikts, lai tiktu nodrošināta Direktīvas 2021/2167 prasību piemērošana. Minētās direktīvas 15. panta 2. punkts citstarp nosaka, ka dalībvalsts prasa, lai kredītiestādes, kas nodod kredītu pircējam ienākumus nenesošā kredītlīgumā paredzētās kreditora tiesības vai pašu ienākumus nenesošo kredītlīgumu, divreiz gadā informē dalībvalsts kompetentās iestādes par kredītu pircēju un tam pārdotajām ienākumus nenesošo klientu saistībām un to raksturojošo informāciju. Savukārt Parādu ārpustiesas atgūšanas likumā noteiktas Patērētāju tiesību aizsardzības centra kā uzraudzības iestādes funkcijas iegūt ziņas par klientu saistībām, kuras kvalificētas kā ienākumus nenesošas Direktīvas 2021/2167 tvērumā.

Latvijas normatīvais regulējums neparedz kredītiestāžu pienākumu sniegt Patērētāju tiesību aizsardzības centram Direktīvas 2021/2167 15. panta 2. punktā noteikto informāciju, tomēr vairākumu attiecīgās informācijas kredītiestādes pastāvīgi sniedz Latvijas Bankai, iekļaujot Kredītu reģistrā ziņas. Paredzot kredītiestāžu pienākumu iekļaut Kredītu reģistrā šīs anotācijas sadaļas 1. punktā minēto ziņu, Latvijas Banka varēs pilnā apmērā nodrošināt iespēju sniegt Patērētāju tiesību aizsardzības centram visu Direktīvas 2021/2167 15. panta 2. punktā noteikto informāciju no kredītiestāžu Kredītu reģistrā jau

iekļautajām ziņām atbilstoši Kredītu reģistra likuma 20.¹ panta prasībām. Tas attiecīgi atbrīvotu kredītiestādes no pienākuma sniegt Patērētāju tiesību aizsardzības centram informāciju par klientu saistībām, kuras kvalificētas kā ienākumus nenesošas. Savukārt, saņemot šīs anotācijas sadaļas 1. punktā minētās kredītiestāžu Kredītu reģistrā iekļautās ziņas par tiesību un saistību vai prasījuma tiesību pārņēmēju, Patērētāju tiesību aizsardzības centram būs iespēja nešaubīgi izsekot klienta tiesību un saistību vai prasījuma tiesību pārejai, kā arī, pamatojoties uz attiecīgo kredītiestāžu norādīto informāciju, nepieciešamo papildu informāciju par klienta saistībām saņemt, vēršoties jau pie attiecīgā tiesību un saistību vai prasījuma tiesību pārņēmēja.

Vienlaikus prasība iekļaut Kredītu reģistrā šīs anotācijas sadaļas 1. punktā minēto ziņu attiecināta uz visiem reģistra dalībniekiem (ne tikai kredītiestādēm) un Valsts kasei, lai:

- a) nodrošinātu līdzvērtīgas iespējas saņemt attiecīgās Kredītu reģistrā iekļautās ziņas visiem reģistra dalībniekiem un Valsts kasei savu klientu, iespējamo klientu, klienta galvinieku un iespējamo klienta galvinieku kredībspējas novērtēšanai un patērētāja kreditoram patērētāja kredībspējas novērtēšanai, kā arī pašiem klientiem un klienta galviniekiem turpmākas kredītsaistību izpildes veicināšanai,
- b) nodrošinātu Latvijas Banku ar pilnīgām ziņām finanšu tirgus dalībnieku uzraudzības un makroekonomiskās analīzes vajadzībām.

4) iekļaut pārejas noteikumu (431. punkts), nosakot, ka šīs anotācijas sadaļas 1. punktā minēto ziņu Kredītu reģistrā iekļauj, sākot ar 2024. gada 1. novembri, un vienlaikus nosakot, ka līdz 2025. gada 31. janvārim šo ziņu Kredītu reģistrā iekļauj, ja tiesības un saistības vai prasījuma tiesības nodotas citai juridiskajai personai periodā no 2024. gada 1. janvāra līdz 31. oktobrim.

Minētās prasības paredzētas, lai ievērotu Kredītu reģistra likuma pārejas noteikumu 13. punktā Latvijas Bankai uzlikto pienākumu Kredītu reģistra likuma 20.¹ panta pirmajā daļā noteiktās ziņas par 2024. gadu pirmo reizi Patērētāju tiesību aizsardzības centram sniegt ne vēlāk kā līdz 2025. gada 15. martam, vienlaikus nodrošinot iespēju reģistra dalībniekiem un Valsts kasei līdz 2024. gada 1. novembrim sagatavoties attiecīgo ziņu iekļaušanai Kredītu reģistrā, kā arī sniedzot tiem papildu laiku līdz 2025. gada 31. janvārim pārskatīt savu klientu saistības un iekļaut Kredītu reģistrā attiecīgās ziņas par klienta

	<p>saistībām, kuras izbeigušās laika periodā no 2024. gada 1. janvāra līdz 31. oktobrim.</p> <p>5) papildināt kredītiestādes tiesību saņemt Kredītu reģistrā iekļautās ziņas uzskaitījumu ar tiesībām saņemt Kredītu reģistrā iekļautās ziņas par tās meitas sabiedrību klientiem, iespējamiem klientiem, klienta galvniekiem un iespējamiem klienta galvniekiem tādā pašā apmērā kā šai kredītiestādes meitas sabiedrībai (Noteikumu 349.¹ punkts), lai, izmantojot Kredītu reģistrā iekļautās ziņas, nodrošinātu kredītiestādei iespēju konsolidācijas grupas ietvaros efektīvāk un pilnīgāk pārvaldīt kredītrisku. Minētā norma ievieš Kredītu reģistra likuma 15. panta 1.¹ un 2.¹ daļas prasības.</p> <p>6) papildināt Noteikumu 8. pielikumā, saskaņā ar kuru, iekļaujot Kredītu reģistrā ziņas par klienta saistību izbeigšanos, tiek norādīts klienta saistību izbeigšanās veids, ietvertu klienta saistību izbeigšanās veidu kodu sarakstu ar jaunu kodu "120", kas lietojams tajos gadījumos, kad klienta saistības izbeigušās, ja reģistra dalībnieks likvidēts vai izslēgts no komercreģistra sakarā ar tā darbības izbeigšanu. Šādā gadījumā ziņas Kredītu reģistrā iekļaus Latvijas Banka, lai nodrošinātu Kredītu reģistrā iekļauto ziņu aktualitāti gadījumā, kad reģistra dalībnieks ir iekļāvis Kredītu reģistrā ziņas par sava klienta vai klienta galvnieka saistībām, bet līdz tā likvidācijai vai izslēgšanai no Uzņēmumu reģistra uzturētā komercreģistra sakarā ar tā darbības izbeigšanu nav tās aktualizējis, norādot, ka klienta saistības izbeigušās. Minētā norma ievieš Kredītu reģistra likuma 24. panta sestās daļas prasības.</p>
<p>Leģitīmais mērķis</p>	<p>Noteikumu projekta leģitīmais mērķis ir citu personu tiesību aizsardzība un sabiedrības labklājības nodrošināšana. Konkrēti, leģitīmais mērķis – sabiedrības labklājība – tiek sasniegts, iekļaujot Kredītu reģistrā detalizētas ziņas par izsniegtajiem kredītiem un garantijām (galvojumiem) un izmantojot tās Kredītu reģistra likumā noteiktajiem uzdevumiem, t. sk. reģistra dalībnieku un Valsts kases klientu, iespējamo klientu, klienta galvnieku un iespējamo klienta galvnieku kredītspējas vērtēšanai, Latvijas Bankas uzdevumu veikšanai un valsts pārvaldes uzdevumu izpildes veicināšanai. Tādējādi ar kvalitatīvām, detalizētām Kredītu reģistrā iekļautajām ziņām tiek nodrošināti to lietotāji un lēmumu pieņēmēji, kuri var vairot sabiedrības labklājību, pieņemot kvalitatīvākus, pamatotākus un uz datiem balstītus lēmumus. Vienlaikus kvalitatīvāki un detalizētāki dati valsts pārvaldes uzdevumu izpildes veicināšanai paaugstina kopējo sabiedrības labklājības līmeni, nodrošinot ar informāciju,</p>

	<p>kas nepieciešama, lai veiktu analīzi normatīvajos aktos noteikto uzdevumu ietvaros. Savukārt leģitīmais mērķis – citu personu tiesību aizsardzība – tiek sasniegts, Kredītu reģistrā iekļauto ziņu apstrādi veicot tādā veidā, kas nodrošina to konfidencialitāti un attiecīgi aizsargā reģistra dalībnieku tiesības un tiesiskās intereses.</p> <p>Ņemot vērā nepieciešamību nodrošināt reģistra dalībnieku uzticēšanos Latvijas Bankai, Latvijas Banka Kredītu reģistrā iekļautās ziņas izmanto tikai Kredītu reģistra likumā noteikto uzdevumu izpildei.</p>
Samērīgums	<p>Latvijas Banka Kredītu reģistrā iekļautās ziņas izmanto, lai izpildītu tai Kredītu reģistra likumā noteiktos uzdevumus, kuri attiecas uz Kredītu reģistra uzturēšanu, t. sk. tos uzdevumus, kuri saistīti ar ieguldījuma sniegšanu, nodrošinot valsts institūcijām papildu iespējas saņemt ziņas, kas nepieciešamas, lai veiktu analīzi normatīvajos aktos noteikto uzdevumu ietvaros un nodrošinot reģistra dalībniekus un Valsts kasei ar detalizētām ziņām par personu saistībām, tādējādi sniedzot iespēju pieņemt izsvērtus un kredītrisku līdzsvarojošus lēmumus esošo un iespējamo klientu finansēšanā, kā arī nodrošinot personām kā reģistra dalībnieku un Valsts kases klientiem vai klienta galvniekiem iespēju saņemt Kredītu reģistrā iekļautās ziņas par savām saistībām.</p> <p>Noteikumu projekts papildinās un precizēs Noteikumus šīs anotācijas sadaļā "Mērķis un būtība" noteiktajā veidā. Pienākums reģistra dalībniekiem un Valsts kasei Kredītu reģistrā iekļaut ziņas par klientu saistībām, kuras izriet no finanšu pakalpojuma ar kredītrisku, jau ir noteikts Kredītu reģistra likumā.</p> <p>Noteikumu projekts paplašina Kredītu reģistrā iekļaujamo ziņu kopu ar šīs anotācijas sadaļā "Mērķis un būtība" 1. punktā minēto ziņu par tiesību un saistību vai prasījuma tiesību pārņēmēju, citstarp paredzot, ka šo ziņu Kredītu reģistrā iekļauj kredītiestādes. Šis risinājums ir vispiemērotākais veids, lai nodrošinātu Latvijas Bankai ar normatīvajiem aktiem noteikto pienākumu izpildi, konkrēti, sniegt Patērētāju tiesību aizsardzības centram kā parādu ārpustiesas atgūšanas pakalpojumu sniedzēju uzraugošajai institūcijai attiecīgās kredītiestāžu Kredītu reģistrā iekļautās ziņas Direktīvas 2021/2167 prasību izpildei. Savukārt Patērētāju tiesību aizsardzības centram nav jāorganizē Direktīvas 2021/2167 prasību izpildei nepieciešamo ziņu vākšana, bet ir iespēja šīs ziņas saņemt no Latvijas Bankas, tādējādi Latvijas Banka un Patērētāju tiesību aizsardzības centrs nodrošina efektīvu valsts iestāžu sadarbību. Vienlaikus arī, institūcijām</p>

sadarbojoties, tiek mazināts ziņošanas slogs kredītiestādēm, jo papildus jaunajai ziņai Latvijas Banka nodos Patērētāju tiesību aizsardzības centram arī citas kredītiestāžu Kredītu reģistrā iekļautās ziņas, kuru vākšanu paredz Direktīvas 2021/2167 prasības, attiecīgi kredītiestādēm šīs ziņas nebūs jāsniedz atsevišķi divām institūcijām.

Savukārt nosacījums, ka šīs anotācijas sadaļas "Mērķis un būtība" 1. punktā minēto ziņu par tiesību un saistību vai prasījuma tiesību pārņēmēju Kredītu reģistrā iekļauj visi reģistra dalībnieki (ne tikai kredītiestādes, bet arī komercsabiedrības, kurām ir ciešas attiecības ar kredītiestādi, apdrošināšanas sabiedrības, krājaizdevu sabiedrības, AS "Attīstības finanšu institūcija Altum") un Valsts kase, paredzēts, lai citstarp sniegtu ieguldījumu saistību izpildes veicināšanā un informācijas pieejamības nodrošināšanā pašiem parādniekiem, kuru saistības reģistra dalībnieki vai Valsts kase nodod citam kreditoram. Kredītu reģistrā iekļauto ziņu statistika (sk. šīs anotācijas 1. tabulu) liecina, ka periodā no 2021. līdz 2023. gadam Kredītu reģistrā iekļauto ziņu par tādām klienta saistībām, kuras izbeigušās, nododot tiesības un saistības vai prasījuma tiesības citai personai, būtisku īpatsvaru (vidēji 76.4 % gadā) veido komercsabiedrību, kurām ir ciešas attiecības ar kredītiestādi, iekļautās ziņas par šādām klienta saistībām. Arī apdrošināšanas sabiedrības, krājaizdevu sabiedrības, AS "Attīstības finanšu institūcija Altum" un Valsts kase minētajā periodā vairākos gadījumos ir iekļāvušas Kredītu reģistrā ziņas par klienta saistību izbeigšanos, nododot tiesības un saistības vai prasījuma tiesības citai personai.

1. tabula

To saistību skaits, kuras Kredītu reģistra dalībnieki 2021.–2023. gadā Kredītu reģistrā norādījuši kā izbeigušās, nododot tiesības un saistības vai prasījuma tiesības citai personai

Dalībnieku grupa	2021	2022	2023
Kredītiestādes	2875	3850	4790
Komercsabiedrības, kurām ir ciešas attiecības ar kredītiestādi	10 286	10 574	16 812
Apdrošināšanas sabiedrības, krājaizdevu sabiedrības, AS "Attīstības finanšu institūcija Altum" un Valsts kase	3	7	14
Kopā:	13 164	14 431	21 616

Ņemot vērā, ka Noteikumu projekts vienlaikus arī paredz, ka ziņas par tiesību un saistību vai prasījuma tiesību pārņēmēju ir tiesīgs saņemt reģistra dalībnieks un Valsts kase par savu klientu, klienta galvinieku, iespējamo klientu un iespējamo klienta galvinieku, kā arī pati persona – par sevi kā reģistra dalībnieka vai Valsts kases klienta vai

	<p>klienta galvinieks, šāds risinājums, ka ziņas par tiesību un saistību vai prasījuma tiesību pārņēmēju Kredītu reģistrā iekļauj visi reģistra dalībnieki, ir vispiemērotākais veids:</p> <p>a) reģistra dalībniekiem un Valsts kasei, nodrošinot tos ar līdzvērtīgām iespējām visos gadījumos saņemt informāciju par tiesību un saistību vai prasījuma tiesību pārņēmēju savu klientu, iespējamo klientu, klienta galvinieku un iespējamo klienta galvinieku kredīspējas vērtēšanai un tādējādi sniedzot tiem papildu iespējas kredītriska pārvaldīšanai;</p> <p>b) pašai personai, jo tādējādi tiek stiprinātas personas tiesības saņemt plašāku informāciju par savām saistībām, kā arī veicināta saistību turpmāka izpilde, jo personai ir skaidrība, kurai juridiskajai personai attiecīgās saistības ir nodotas;</p> <p>c) Latvijas Bankai, kam nepieciešams saņemt pilnīgas visu reģistra dalībnieku un Valsts kases Kredītu reģistrā iekļautās attiecīgās ziņas finanšu tirgus dalībnieku uzraudzības vajadzībām.</p> <p>Savukārt, ievērojot reģistra dalībniekiem un Valsts kasei nepieciešamo pārejas periodu Noteikumu projektā paredzēto prasību ieviešanai, kā samērīgākais risinājums ir noteikts, ka Noteikumu projekta normas, kuras paredz jaunu ziņu iekļaušanu Kredītu reģistrā, ir piemērojamas, sākot ar 2024. gada 1. novembri.</p> <p>Ņemot vērā minēto, iespējamais reģistra dalībnieku un Valsts kases tiesību ierobežojums, nosakot tiem papildu ziņas iekļaušanas Kredītu reģistrā prasības, ir mazāks par ieguvumu sabiedrībai kopumā, ko sniedz Kredītu reģistrā iekļauto ziņu apkopošanā iegūtie rezultāti un novērtējumi, pieņemot kvalitatīvākus, pamatotākus un uz datiem balstītus lēmumus.</p>
Spēkā stāšanās	<p>Noteikumu projekts stājas spēkā vispārējā kārtībā. Noteikumu projektā ietvertās normas, kas attiecas uz jaunas ziņas iekļaušanu Kredītu reģistrā, būs piemērojamas ar 2024. gada 1. novembri.</p>
Ietekme uz Latvijas Bankas budžetu	<p>Noteikumu projekta pārmaiņu ieviešana radīs nelielu ietekmi uz Latvijas Bankas budžeta izdevumiem aptuveni 14 tūkst. <i>euro</i> apmērā.</p>
Administratīvā sloga un izmaksu novērtējums (tirgus dalībniekiem)	<p>Šīs anotācijas sadaļā "Mērķis un būtība" 1. punktā minētās Noteikumu projekta normas rada papildu administratīvo slogu reģistra dalībniekiem un Valsts kasei. Reģistra dalībnieki un tos pārstāvošās asociācijas (Latvijas Finanšu nozares asociācija, Latvijas Apdrošinātāju asociācija, Latvijas kooperatīvo krājaizdevu sabiedrību savienība), kā arī Valsts kase ir informēti par Noteikumu projektu 2024. gada 22. marta attālinātās tikšanās laikā. Latvijas Finanšu nozares asociācija ir piedalījies likumprojekta</p>

	"Grozījumi Kredītu reģistra likumā" (Nr.471/Lp14), no kura izriet Noteikumu projekts, saskaņošanā.
Saistītie dokumenti	Latvijas Bankas 2022. gada 24. oktobra noteikumi Nr. 226 "Noteikumi par elektronisko informācijas apmaiņu ar Latvijas Banku" un ar tiem saistītais Latvijas Bankas tīmekļvietnē www.bank.lv publicētais tehniskais apraksts "Kredītu reģistra failu un tīmekļa pakalpju formāti un struktūra".
Saskaņošana ar Eiropas Centrālo banku	Noteikumu projektu nav nepieciešams saskaņot ar Eiropas Centrālo banku.
Saskaņošana ar citām publiskām un privātām personām	Noteikumu projekts publicēts Latvijas Bankas tīmekļvietnes www.bank.lv sadaļas "Tiesību akti" apakšsadaļā "Sabiedrības līdzdalība" un par to būs iespējama sabiedrības līdzdalība. Par Noteikumu projektu reģistra dalībnieki un tos pārstāvošās asociācijas, kā arī Valsts kase tika informēti 2024. gada 22. martā.
Saskaņošanas rezultāti	<i>Tiks aktualizēts pēc sabiedrības līdzdalības noslēguma.</i>